

การใช้วารสารวิชาการของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Journal Usage of Graduate Students in Nakhon Pathom Rajabhat University

ชัยเลิศ ปริสุทธกุล¹
Chailerd Parisuttakoon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1.) เพื่อศึกษาสภาพการใช้วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 2.) เพื่อศึกษาวิธีการประเมินวารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และ 3.) เพื่อศึกษาปัญหาการใช้วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ปีการศึกษา 2553 จำนวน 256 คน เครื่องมือวิจัยคือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีความคิดเห็นว่า การใช้วารสารวิชาการในรูปสิ่งพิมพ์มีความจำเป็นต่อการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ โดยใช้วารสารวิชาการ 4-6 ครั้งต่อเดือน นิยมใช้วารสารฉบับใหม่มากที่สุดและเป็นภาษาไทย อ่านเนื้อหาในบทความทั้งหมด สืบค้นโดยใช้หัวเรื่อง และสืบค้นจากฐานข้อมูลวารสาร (รายการสารานุกรมแบบออนไลน์ หรือ OPAC) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาค้นคว้าการทำวิจัย หรือทำวิทยานิพนธ์ แหล่งค้นคว้าคือสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

2. นักศึกษามีวิธีการประเมินเพื่อเลือกวารสารวิชาการโดยพิจารณาจากสาระสังเขปและเนื้อหาในบทความ และต้องอ่านแล้วเข้าใจง่ายทั้งภาษาและวิธีเขียน และพิจารณาจากความรู้ความสามารถ คุณวุฒิของผู้แต่ง และเลือกวารสารวิชาการที่ตรงกับสาขาวิชาที่ต้องการ

3. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้วารสารวิชาการ ได้แก่ วารสารวิชาการมีกำหนดออกไม่ต่อเนื่อง ไม่สะดวกในการใช้บริการวารสารในห้องสมุด เนื่องจากขอยืมออกนอกห้องสมุดไม่ได้ และแก้ไขปัญหาโดยใช้วัสดุสารสนเทศอื่นๆ แทนวารสารวิชาการ

คำสำคัญ: 1. การใช้วารสารวิชาการ. 2. วารสารวิชาการ. 3. นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

¹ รองศาสตราจารย์ประจำ โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Abstract

The purposes of this research were as follows: 1) To study journals usage of Nakhon Pathom Rajabhat University's master graduate students; 2) to study journal assessment methods of Nakhon Pathom Rajabhat University's master graduate students; and 3) to study the problems of journals usage of Nakhon Pathom Rajabhat University's master graduate students. The sample consisted of 256 students in the academic year 2010. The research tools were questionnaires and interviews. Percentage, average, and standard deviation were used for statistic analysis. The findings were as follows.

1. In terms of printed journal usage, the students thought that journals were necessary to their learning and thesis writing. They used journals 4-6 times a month. They used current issues the most. The journal language was Thai and subject-headings were used for their searching by the journal online database (OPAC). The objectives of journal usage were to study or write their thesis. Their motivation of journal usage was to study. They used the journals in the Academic Resources and Information Technology Center in Nakhon Pathom Rajabhat University

2. According to journal assessment, they considered the contents of articles. They usually read abstracts. They needed articles that were easy to understand both in language used and in writing style. They considered journals from authors' qualifications and then chose those that matched their interest.

3. As regards problems in using journals, they encountered all problems at a moderate level. The issues were not uniform across journals. Using the library services, it is not convenient to use journals because they could not borrow journals from the library. They, therefore, used other sources of information instead of journals.

Keywords: 1. Journals Usage. 2. Journal. 3. Master Graduate Students, Nakhon Pathom Rajabhat University.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวัสดุสารสนเทศมีหลากหลาย มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการจัดเก็บและการสืบค้น เช่น ข่าวกฤตภาคออนไลน์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลออนไลน์ วิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ แต่การค้นคว้าจากสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ ยังคงเป็นที่แพร่หลายอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวารสาร ซึ่งได้รับความนิยมใช้ค่อนข้างสูง เนื่องจากมีการผลิตออกมามากมายหลายชื่อเรื่อง มีกำหนดออกตามวาระอย่างต่อเนื่องและทันสมัย เพราะวารสารเสนอบทความวิชาการ บทความวิจัย และความรู้ที่ค้นพบใหม่ เห็นได้ว่านักวิชาการ นักวิจัยนิยมเป็นสมาชิกวารสารวิชาการที่ตนเองเกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เพื่อติดตามข้อมูลใหม่ ความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าของข่าวสารทางวิชาชีพที่ทันสมัยตลอดเวลา วารสารจึงมีคุณค่าต่อนักวิจัย เป็นสิ่งพิมพ์ที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้อยู่ในแวดวงวิชาการ เนื่องจากผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้เร็วกว่าสิ่งพิมพ์อื่นๆ ดังที่แฟร์ริงตัน (Farrington 2000 : 6-20) กล่าวว่า “วารสารวิชาการทั้งฉบับเก่าและฉบับใหม่ยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า เนื่องจากเป็นเครื่องบันทึกความคิดเห็น ความสนใจ และสะท้อนปัญหาสังคมในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง”

ข้อมูลที่น่าสนใจแสดงให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวารสารวิชาการ คือ สถาบันสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ของประเทศสหรัฐอเมริกา (Institute for Scientific Information หรือ ISI) ได้สร้างฐานข้อมูลชื่อว่า “Journal Citation Report” สำหรับประเมินและจัดลำดับคุณภาพวารสารวิชาการระดับนานาชาติในทุกสาขา เพื่อเป็นดัชนีชี้วัดว่า วารสารใดมีสถิติถูกนำไปอ้างอิงมากน้อยเพียงใดที่เรียกว่า “ดัชนีผลกระทบการอ้างอิงของวารสาร (Journal Impact Factor หรือ JIF)” หมายความว่า วารสารที่มีค่า JIF สูง จะได้รับความนิยมสูงในการพิจารณาส่งบทความลงตีพิมพ์ของผู้เขียนบทความ (The Institute for Scientific Information, 2000) ขณะเดียวกันวารสารนั้นๆ ก็มีโอกาสดัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพดีลงพิมพ์ได้มากขึ้น

ด้วย (Green 2000 : 311 อ้างถึงใน ณรงค์ฤทธิ์ สมบัติสมภพ และคณะ 2544 : 357) ขณะเดียวกัน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ สามารถใช้ค่า JIF ในการพิจารณาตัดสินใจยอมรับเป็นสมาชิกวารสารให้ตรงตามความต้องการของนักวิจัย เมื่อนักวิจัยที่ค้นคว้าจากวารสารที่มี JIF แล้วนำไปอ้างอิง งานวิจัยก็มีคุณภาพน่าเชื่อถือตามไปด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมได้ตั้งปรัชญาว่า “เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและสังคมไทย มุ่งสร้างองค์ความรู้เพื่อท้องถิ่นและปวงชน” จัดการศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้การเรียนการสอนจะเน้นการทำวิทยานิพนธ์ก่อนสำเร็จการศึกษา เนื่องจากมีแนวความคิดว่า วิทยานิพนธ์เป็นการค้นพบความรู้ใหม่ และยังเป็นรายงานการค้นคว้าวิจัยที่เรียบเรียงขึ้นอย่างเป็นระเบียบตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยที่สลับซับซ้อนและลุ่มลึกกว่ารายงานทั่วไป ใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research methods) หลายวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากนั้นจะต้องค้นคว้าอ้างอิงจากสื่อความรู้ประเภทต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นการทำวิทยานิพนธ์จะทำให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้เรียนรู้และสร้างประสบการณ์ในการทำวิจัย เป็นการแสดงศักยภาพและความสามารถของนักศึกษาว่า มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ หาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ สร้างองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบตามกระบวนการวิจัยที่ถูกต้อง และเชื่อถือได้

วารสารวิชาการคือสื่อความรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อเสริมความรู้ด้านวิชาการต่างๆ เนื้อหาภายในมีลักษณะเป็นบทความวิจารณ์ บทความปริทัศน์ บทความวิชาการ และบทความวิจัย นำเสนอผลของการค้นคว้าวิจัย ค้นพบความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกัน นักวิจัย นักวิชาการต่างก็นิยมใช้วารสารวิชาการเพื่อการค้นคว้า เนื่องจากมีบทความที่มีข้อมูลแสดงความก้าวหน้า ความเคลื่อนไหวเป็นปัจจุบันมากที่สุด เพราะบทความในวารสารวิชาการมีแนวคิดใหม่ ทันสมัย มีความเป็นปัจจุบันมากกว่าหนังสือ ผลงานวิจัยบางประเภทจะได้รับการเผยแพร่ใน

วารสารวิชาการเท่านั้น วารสารวิชาการจึงมีคุณค่าสำหรับนักค้นคว้า นักวิจัย และผู้เกี่ยวข้องในวิชาชีพที่จะศึกษาหาความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษาปริญญาโทที่ต้องทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ จำเป็นต้องใช้วารสารวิชาการเพื่อแสวงหาข้อมูล ความรู้ที่ทันสมัย และประกอบการค้นคว้า การอ้างอิง ซึ่งจะทำให้วิทยานิพนธ์ของตนเองมีความน่าเชื่อถือ เหมาะสมที่จะนำไปเผยแพร่ต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมได้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยการสังเกตการใช้วารสารของนักศึกษาภายในสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการสนทนากับบรรณารักษ์ฝ่ายวารสาร และนักศึกษาปริญญาโท ประกอบกับการวิเคราะห์รายการอ้างอิงและบรรณานุกรมในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า นักศึกษาอ่านวารสารวิชาการค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะวารสารภาษาต่างประเทศ แม้ว่าฝ่ายวารสารของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศได้เพิ่มงบประมาณสั่งซื้อวารสารวิชาการมากขึ้นทั้งฉบับพิมพ์ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (สมรัก เปล่งเจริญศิริชัย 2553 : สัมภาษณ์) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “การใช้วารสารวิชาการของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม” ผลจากการวิจัยจะได้รณรงค์ให้นักศึกษาได้เห็นความสำคัญและนำความรู้จากวารสารวิชาการไปใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าอ้างอิงเพื่อทำวิทยานิพนธ์หรือการเพิ่มพูนความรู้มากขึ้น รวมทั้งหน่วยงานที่ให้บริการสารสนเทศ เช่น ห้องสมุดจะได้พัฒนารูปแบบการให้บริการวารสารที่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการใช้วารสารวิชาการ วิธีการประเมินวารสารวิชาการ และปัญหาการใช้วารสารวิชาการเพื่อการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการใช้วารสารวิชาการของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ใน 4 ประเด็นหลักคือ 1) สภาพการใช้วารสารวิชาการ 2) วิธีการประเมินวารสารวิชาการ 3) ปัญหาการใช้วารสารวิชาการ และ 4) ข้อเสนอแนะการใช้วารสารวิชาการ โดยทำการศึกษาเฉพาะวารสารวิชาการภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เป็นฉบับพิมพ์เท่านั้น

2. เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชากรคือ นักศึกษาระดับปริญญาโททุกคนและทุกสาขาวิชาที่กำลังศึกษารายวิชาต่างๆ ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 256 คน และใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรทุกสาขาวิชา จำนวน 20 คน

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จะนำคำตอบแปลงเป็นตัวเลขเพื่อนำข้อมูลทั้งหมดไปประมวลและวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อสรุปข้อมูล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คณะกรรมการบัณฑิตศึกษาใช้ผลการวิจัยเป็นนโยบาย และวางข้อกำหนดขั้นต่ำในการใช้วารสารวิชาการเพื่อการค้นคว้าอ้างอิงของวิทยานิพนธ์ในแต่ละสาขา

2. หน่วยงานที่ให้บริการสารสนเทศ เช่น ห้องสมุดสามารถนำไปพัฒนารูปแบบการให้บริการวารสารที่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด และแนะนำการค้นคว้าและการใช้วารสารวิชาการที่ถูกต้องทั้งในรูปสิ่งพิมพ์และในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. นักศึกษาปริญญาโทมีความรู้ความเข้าใจเห็นความสำคัญของวารสารวิชาการ มีการใช้เพื่อการค้นคว้าและนำมาอ้างอิงมากขึ้น เพิ่มคุณค่าที่น่าเชื่อถือในการทำวิทยานิพนธ์

4. นักศึกษาปริญญาโทเห็นความสำคัญและเข้าใจถึงลักษณะบทความวิจัย เทคนิคและวิธีการเขียนบทความวิจัยเพื่อการเผยแพร่

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวารสาร

1. ประวัติความเป็นมาของวารสาร

คำว่า “วารสาร” เข้าใจกันว่า พิมพ์ขึ้นครั้งแรกที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เมื่อปี ค.ศ. 1731 ชื่อว่า “The Gentlemen’s Magazine” ขณะที่สหรัฐอเมริกา มีวารสารครั้งแรก ในค.ศ. 1741 ที่เมืองฟิลาเดลเฟีย ชื่อว่า “American Magazine” (วราวุธ ผลานันต์ 2537 : 67-69) ขณะที่เทย์เลอร์ (Taylor 1982 : 10) กล่าวว่า มีการจัดพิมพ์วารสารฉบับแรกที่ชื่อว่า Journal des Scavans เมื่อ ค.ศ. 1665 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส พิมพ์รายสัปดาห์ แต่เนื้อหาสาระมีลักษณะเป็นสาระเชิงประจักษ์มากกว่านำเสนอรายงานวิจัย สำหรับวารสารในประเทศไทยนั้น มีขึ้นครั้งแรกในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพ.ศ. 2387 ชื่อ “Bangkok Recorder” จัดทำโดย แดน บีช บริดลีย์ เป็นมิชชันนารีชาวอเมริกัน ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2401 ออกสิ่งพิมพ์ชื่อ “ราชกิจจานุเบกษา” วารสารสมัยแรกๆ เป็นกิจการของเจ้านายชั้นสูง ต่อมาจึงแพร่หลายไปสู่สามัญชนมากขึ้น จนกระทั่งถึงปัจจุบันมีวารสารที่จัดทำขึ้นสำหรับผู้อ่านเฉพาะกลุ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของสื่อมวลชนคือ สื่อมวลชนมีจุดเริ่มต้นจากชนชั้นสูง แล้วพัฒนาไปเป็นสื่อสำหรับมวลชน และพัฒนามาเป็นสื่อเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะด้านมากขึ้น (พีระ จิระโสภณ 2532 : 206)

การผลิตวารสารในประเทศต่างๆ ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 มีวารสารที่พิมพ์ทั่วโลกกว่า 161,200 ชื่อเรื่อง นับเป็นการดำเนินธุรกิจการพิมพ์วารสารอย่างมหาศาล ประกอบกับมีความต้องการในการค้นคว้าวิจัยมากขึ้นด้วย ทำให้การผลิตและการเพิ่มจำนวนวารสารมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีความต้องการตามยุคสมัยตามความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และเทคโนโลยีการพิมพ์สมัยใหม่ จึงมีการลงทุนและเพิ่มค่าใช้จ่ายสูงมากขึ้นตามสภาวะการณ์ ทำให้วารสารมีราคาสูงขึ้น ห้องสมุดบางแห่งถึงกับหยุดรับการเป็นสมาชิกวารสารภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์ และหันมารับวารสารอิเล็กทรอนิกส์แทนเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย

2. ความหมายของวารสาร

วารสาร ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “periodical” ตามความหมายของวิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์ของจารุวรรณ สินธุโสภณ (2521 : 90-91) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “วารสาร” คือ สิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่ง มีกำหนดการพิมพ์ที่แน่นอน หรือค่อนข้างแน่นอน วารสารแต่ละชื่อจะมีลักษณะรูปแบบภายนอกเหมือนกันทุกฉบับ ช่วยให้ผู้อ่านสังเกตหรือจำวารสารนั้นได้ ชูติมา สัจจามันท์ (2530 : 53) ระบุความหมายของวารสาร (journal) ว่า “คือสิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกสม่ำเสมอต่อเนื่องกัน เช่น ออกเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน รายคาบ เป็นต้น เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย บทความเรื่องราวทั่วไป ในหลายสาขาวิชาหรือในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยเฉพาะลักษณะรูปแบบวารสารแต่ละชื่อจะเป็นรูปแบบเดียวกัน เช่น ระบุปีที่ (volume) ฉบับที่ (number) และวัน เดือน ปี ประจำเล่ม ซึ่งเลขที่ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับเล่มอื่นๆ ที่พิมพ์มาแล้ว หรือที่จะพิมพ์ต่อไป ผู้จัดทำวารสารอาจจะเป็นหน่วยงานราชการ สถาบันเอกชน องค์กรสมาคม โดยปกติจะระบุวัตถุประสงค์ในการออกวารสารนั้นด้วย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ให้ความหมายของวารสาร หมายถึง หนังสือที่ออกเป็นคราวๆ (ราชบัณฑิตยสถาน 2546) สารานุกรมอเมริกา เล่มที่ 21 (The Encyclopedia Americana vol. 21 1979 : 591) ให้ความหมายไว้ว่า วารสาร (Serial) เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นชุดต่อเนื่อง มีกำหนดระยะเวลาออกอย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่สัปดาห์ 2 ฉบับ จนถึงปีละหลายฉบับหรือปีละฉบับ โดยไม่นับรวมถึงหนังสือพิมพ์ ขณะที่ออสบอร์น (Osborn 1986 : 8-9) กล่าวว่า วารสาร (Serials) เป็นสื่อความรู้ประเภทหนึ่งที่เป็นระยะทั้งที่มีกำหนดแน่นอนและไม่แน่นอน แต่ละฉบับมีวันเดือนปีกำกับ กำหนดออกมากกว่าปีละ 1 ครั้ง วารสารแต่ละฉบับบรรจุบทความหลายๆ บทความโดยมีผู้แต่งหลายคน โคล และวิลเลียม (Cole & Williams 1992 : 265) ได้ขยายความหมายของวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่อยู่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช่ก็ตาม ที่ออกต่อเนื่องกัน มีการระบุหมายเลข

หรือลำดับวัน เดือน ปี และมีเจตนาที่จะออกต่อเนื่องตลอดไป ซึ่งสิ่งพิมพ์ต่อเนื่องเหล่านี้รวมถึงวารสาร (Periodicals) หนังสือพิมพ์ (Newspapers) สิ่งพิมพ์รายปี รายงาน หนังสือรายปี (Annuals report, Yearbooks) วารสารวิชาการ (Journals) บันทึกความจำ (Memories) รายงานการประชุมทางวิชาการ (Proceedings) รายงานกิจการของสมาคม (Transactions of societies) และเอกสารชุดที่มีหมายเลขกำกับ (Monographic series)

3. ความสำคัญของวารสารวิชาการ

วารสารวิชาการ (Journal) เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมความรู้วิชาการต่างๆ สาขาใดสาขาหนึ่งเนื้อหาภายในมีลักษณะเป็นบทความวิชาการและบทความวิจัย รวมทั้งนำเสนอผลงานทางวิชาการ การวิเคราะห์การวิจารณ์ ฯลฯ ที่ยังไม่เคยพิมพ์เผยแพร่มาก่อน วารสารวิชาการจึงมีความสำคัญดังนี้

3.1 บทความในวารสารวิชาการมีความเป็นปัจจุบันและทันสมัยมากกว่าหนังสือ นักวิจัยจึงมักได้แนวคิดใหม่ๆ จากบทความในวารสารวิชาการมากกว่าหนังสือ

3.2 เนื้อหาที่เป็นที่น่าสนใจในแต่ละช่วงเวลา หรืองานวิจัยบางประเภทจะได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการเท่านั้น และไม่ได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ประเภทอื่นๆ

3.3 ผู้เชี่ยวชาญบางสาขาวิชาไม่นิยมเขียนหนังสือ แต่นิยมเขียนบทความตีพิมพ์ในวารสารวิชาการเพื่อเผยแพร่ในแวดวงวิชาชีพ มักพบเสมอว่า นักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนิยมเขียนบทความวิจัย บทความวิชาการ เมื่อทำวิจัยหรือค้นพบความรู้ใหม่ๆ และตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสาร

3.4 วารสารวิชาการที่มีการทำสาระสังเขปของบทความแต่ละบทความ สาระสังเขปจะเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้า อ้างอิง เนื่องจากผู้ใช้สามารถค้นหาคำตอบที่ต้องการได้จากสาระสังเขปทันที

3.5 วารสารวิชาการที่มีดรรชนีท้ายเล่ม หรือดรรชนีรวมเล่มประจำปี มีประโยชน์ต่อผู้ใช้ในการค้นคว้าวรรณกรรมหรือเรื่องที่ต้องการ เช่น “วารสารห้องสมุด” “Library Journal”

สรุปได้ว่า วารสารเป็นแหล่งข้อมูลทั้งด้าน

วิชาการและข่าวสารต่างๆ เพื่อศึกษาค้นคว้า เป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) ที่ให้ความรู้ใหม่ ทันต่อเหตุการณ์และเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมและโลกปัจจุบัน มีเนื้อหาข่าวสารที่เน้นในสาขาใดสาขาหนึ่ง พิมพ์เผยแพร่สม่ำเสมอและต่อเนื่องกันในกำหนดที่แน่นอน โดยไม่ระบุระยะเวลาสิ้นสุด เสนอข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยรวดเร็วและเป็นปัจจุบัน วารสารมีหลายประเภท คือ วารสารวิชาการ วารสารสารคดี วารสารบันเทิงคดี

ปัจจุบันวารสารมีลักษณะการจัดทำและเผยแพร่แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ วารสารในรูปสิ่งพิมพ์ วารสารในรูปวัสดุย่อส่วน และวารสารในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1. วารสารในรูปสิ่งพิมพ์ วารสารในรูปสิ่งพิมพ์ (Printed journals) เป็นวารสารที่มีการบันทึกลงในกระดาษเป็นรูปเล่ม ถือได้ว่าเป็นสื่อการศึกษาแบบดั้งเดิมที่การใช้อย่างแพร่หลายในการเผยแพร่ความรู้ บันทึกข้อมูล และผลการวิจัยต่างๆ วารสารที่เป็นสิ่งพิมพ์สามารถใช้ได้ง่าย แต่ในอนาคตจำนวนวารสารรูปแบบสิ่งพิมพ์อาจมีจำนวนลดลง เพราะสำนักพิมพ์ต่างๆ ให้ความสนใจที่จะนำสิ่งพิมพ์เหล่านี้เผยแพร่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น (Chen 1995 : 8)

2. วารสารในรูปวัสดุย่อส่วน วารสารในรูปวัสดุย่อส่วน (Microforms journals) เป็นวารสารที่บันทึกในลักษณะวัสดุย่อส่วน เช่น ไมโครฟิล์ม ไมโครฟิช และไมโครแจ็กเก็ตในลักษณะย่อส่วน การใช้งานต้องมีเครื่องอ่านและเครื่องทำสำเนาวัสดุย่อส่วน การผลิตวารสารในรูปสื่อวัสดุย่อส่วนเป็นตัวช่วยเสริมให้ห้องสมุดมีแหล่งข้อมูลที่กว้างขวางมากขึ้น ประหยัดเนื้อที่จัดเก็บ โดยเฉพาะการจัดเก็บวารสารฉบับย้อนหลัง (เบญจารุ่งเรืองศิลป์ 2539 : 2)

3. วารสารในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วารสารในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการผสมผสานระหว่างอักขระ ภาพนิ่ง เสียง รวมทั้งภาพเคลื่อนไหว สามารถตกแต่งให้สวยงามได้อย่างรวดเร็ว มีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด (Lancaster 1989 : 316) วารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทหนึ่งที่มีบทบาทอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งรวบรวมความรู้สาขาต่างๆ เผยแพร่ความรู้ได้อย่างทั่วถึงทุกมุมโลก

ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะวารสารอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2541) จัดประเภทของวารสารวิชาการออกเป็น 3 ประเภท คือ 1.) วารสารวิชาการเฉพาะทาง เป็นวารสารที่มีจุดเน้นของลักษณะบทความต่างกัน บางฉบับเน้นบทความที่เป็นการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีและการศึกษาเชิงประจักษ์ทางการศึกษา 2.) วารสารแนวปริทัศน์ (review) วารสารประเภทนี้จะเน้นการพิมพ์บทความแนวบูรณาการ หรือการสังเคราะห์งานวิจัยหรือแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนการพัฒนากรอบความคิดในสาขาวิชาต่างๆ ตามจุดเน้นของวารสาร 3.) วารสารวิชาการที่มีลักษณะเป็นวารสารรายเดือน หรือพิมพ์มากกว่า 6 ฉบับต่อปี รับเฉพาะบทความวิชาการขนาดสั้นที่เป็นความคิดเห็น แนวคิด วิสัยทัศน์ การวิเคราะห์ อภิปรายเท่านั้น

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 โดยรวมหน่วยงานสองหน่วยงานเดิม คือ สำนักวิทยบริการ และศูนย์คอมพิวเตอร์ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของมหาวิทยาลัย โดยการรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับหลักสูตร รวมถึงการให้บริการสารสนเทศเพื่อการเรียน การสอน การวิจัย ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย มีหน้าที่ให้บริการคอมพิวเตอร์ระบบเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการบริหาร การบริการ การเรียนการสอนและการวิจัย จัดเก็บและประมวลผลสารสนเทศเพื่อการบริหารและบริการในระบบฐานข้อมูลกลาง เป็นองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในการแสวงหาสารสนเทศ และเพิ่มทักษะในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบฐานข้อมูล และระบบการเรียนการสอน

สำหรับการให้บริการวารสารจะสังกัด “หน่วยวารสารและหนังสือพิมพ์” มีหัวหน้างานห้องสมุดกำกับดูแลโดยตรง หน่วยวารสารและหนังสือพิมพ์มีบรรณารักษ์หัวหน้าหน่วยวารสารและหนังสือพิมพ์เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ หน้าที่ของหน่วยวารสารและหนังสือพิมพ์ คือ จัดหาวารสารและหนังสือพิมพ์ ลงทะเบียนวารสารและหนังสือพิมพ์ ทำดัชนีวารสาร

การสำรวจวารสารและนำรายชื่อวารสารขึ้นเว็บไซต์ การสำเนาสารบัญวารสารออนไลน์ การจำหน่ายวารสาร หนังสือพิมพ์ออกจากทะเบียน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า บริการฐานข้อมูลออนไลน์ (ฐานข้อมูลดัชนีวารสาร กฤตภาคออนไลน์) จัดป้ายนิเทศ แนะนำวารสาร จัดเก็บสถิติ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดกิจกรรมบริการชุมชน ปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ แนะนำการใช้วารสาร (ประสานงานกับอาจารย์โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์) วิธีการจัดหาวารสาร มีวิธีปฏิบัติคือ สมัครเป็นสมาชิกโดยตรงกับสำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์ สั่งซื้อผ่านตัวแทนจำหน่าย สมัครโดยผ่านตัวแทนจำหน่าย (กรณีของวารสารต่างประเทศ) และการขอรับบริจาค ปัจจุบันมีวารสารภาษาไทย จำนวน 621 ชื่อเรื่อง วารสารภาษาอังกฤษ จำนวน 55 ชื่อเรื่อง รวม 676 ชื่อเรื่อง (รวมทั้งวารสารวิชาการและนิตยสารที่เป็นสมาชิกและได้รับบริจาค) มีวารสารเย็บเล่มจำนวน 752 ชื่อเรื่อง (รวมทั้งวารสารวิชาการ นิตยสาร และวารสารชื่ออื่นๆ ที่ไม่ได้บอกรับเป็นสมาชิก) ได้รับงบประมาณ 294,600 บาท มีผู้เข้าใช้บริการเฉลี่ยวันละ 150 คน ปัญหาการให้บริการวารสาร คือ นักศึกษาไม่ชอบค้นคว้าจากวารสารภาษาอังกฤษ ขาดบุคลากรที่จะทำดัชนีวารสารภาษาอังกฤษได้ (ปัจจุบันจึงมีดัชนีวารสารจำนวนน้อยมาก) ขาดงบประมาณ สถานที่คับแคบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุพดี จารุทรัพย์ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้บริการวารสารในห้องสมุด เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ ปัญหาการใช้ และความต้องการใช้บริการวารสารของผู้ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ กลุ่มประชากร คือ อาจารย์ ข้าราชการ นักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้บริการวารสารวิชาการภาษาไทยร้อยละ 85.82 และใช้วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 78.20 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของเมตตา เปรมปรีดิ์ (2541) ที่ศึกษาความต้องการและปัญหาการใช้วารสารภาษาอังกฤษ สาขาการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษา

เอกชน พบว่า ความต้องการการใช้วารสารภาษาอังกฤษสาขาการพยาบาล ในระดับมาก คือ เพื่ออ้างอิงในการทำรายงาน และเพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการสาขาการพยาบาล ปัญหาในการใช้วารสารคือ มีวารสารไม่ครบทุกฉบับ วารสารมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ หวารสารเล่มที่ต้องการไม่พบ ขาดตรงที่วารสารช่วยค้น ขณะที่มนิสรา สินปรุ (2546) วิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า คณาจารย์มีวัตถุประสงค์ในการใช้วารสารเพื่อการค้นคว้าวิจัย ส่วนนักศึกษาใช้วารสารเพื่อประกอบการเรียน ด้านวิธีการสืบค้นวารสารฉบับพิมพ์ คณาจารย์และนักศึกษาใช้วิธีเดียวกันคือ สืบค้นจากรายการบรรณานุกรมออนไลน์ (OPAC) ส่วนการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ คณาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการเข้าถึงโดยใช้ Search engine คณาจารย์มีความถี่ในการใช้วารสารฉบับพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ไม่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการและความจำเป็นในการใช้วารสาร และนักศึกษา มีความถี่ในการใช้วารสารฉบับพิมพ์ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความต้องการ ความจำเป็นหรือการได้รับมอบหมายงานจากอาจารย์ผู้สอน ใกล้เคียงกับงานวิจัยของสุวันนา ทองสีสุขใส, ศิริพร วิธินันท์กิตต์, สุพิน อุดมผล และอุทัยวรรณ ศิริเลิศ (2539) ที่ศึกษาการอ้างอิงในงานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า อาจารย์ใช้วารสารภาษาอังกฤษร้อยละ 44.70 ใช้วารสารภาษาไทยร้อยละ 54.30

ศิริพร วิธินันท์กิตต์, ศิริพร พูลสุวรรณ, กานดา แสนทรงศักดิ์, และอรพิน โกมลไพศาล (2536) ศึกษาเรื่อง การใช้วารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า วารสารภาษาไทยและวารสารภาษาต่างประเทศที่มีการใช้มากที่สุดคือ มีอายุระหว่าง 0-5 ปี หรืออยู่ในช่วง 6 ปี ประเภทสาขาวิชาของวารสารภาษาไทยที่มีการใช้มากที่สุดคือ สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์ ส่วนประเภทสาขาวิชาของวารสารภาษาต่างประเทศ

ที่มีการใช้มากที่สุดคือ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ขณะที่สุวันนา ทองสีสุขใส, ศิริพร วิธินันท์กิตต์, สุพิน อุดมผล, และอุทัยวรรณ ศิริเลิศ (2539) ศึกษาการอ้างอิงงานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า ผลงานวิจัยของคณาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่นใช้บทความวารสารเพื่อการอ้างอิงมากที่สุด โดยเฉพาะผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลรัตน์ ตันต์เกตุ (2528) ที่พบว่า การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จะค้นคว้าและใช้วารสารวิชาการเพื่อการอ้างอิงมากที่สุดที่อายุเฉลี่ย 0-5 ปี เช่นเดียวกับที่ศิริพร พูลสุวรรณ (2542) ศึกษาเรื่อง การใช้วารสารในสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กลุ่มประชากรคือนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก พบว่า มีการใช้วารสารรวมกัน จำนวน 236 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 69.20 วารสารสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์และการพาณิชย์มีการใช้มากที่สุด ช่วงอายุของวารสารที่มีการใช้มากที่สุดอยู่ในช่วงปี 0-5 ปี ขณะที่เชย์ (Tsay 1997) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อ้างอิงและการอ้างอิงของผู้ใช้ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาล Veterans General Hospital ที่กรุงไทเป โดยศึกษาความถี่ในการอ้างอิง ปัจจัยที่มีผลกระทบ อายุของวารสารที่ใช้อ้างอิง พบว่า มีความสัมพันธ์กันของความถี่ในการใช้กับความถี่ในการอ้างอิง และมีความสัมพันธ์ของความถี่ในการใช้กับปัจจัยที่มีผลกระทบ ค่าเฉลี่ยของอายุวารสารทั้งหมดคือ 3.43 ปี การอ้างอิงจากวารสารมีความถี่มากที่สุดคือ ช่วงอายุ 3 ปีแรกของวารสาร ต่อจากนั้นความถี่ในการใช้อ้างอิงจะลดลงเรื่อยๆ ตามอายุของวารสารนั้นๆ เช่นเดียวกับงานวิจัยของแอนเดอร์สัน (Anderson 1983) ที่ศึกษาการใช้สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง สิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยซินซินเนติ (The Central Library, University of Cincinnati) พบว่า อัตราส่วนการใช้สิ่งพิมพ์อื่นๆ กับวารสาร คือ 1.3 : 1 การใช้วารสารและสิ่งพิมพ์ในสาขาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์นั้น ผู้ใช้มักจะใช้จากฉบับปีพิมพ์ล่าสุดมากที่สุด และยังพบอีกว่า การใช้วารสารในสาขามนุษยศาสตร์มีอัตราน้อย

กว่าสาขาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

อัจฉรา พิมพ์สกุล (2539) ศึกษาการใช้วารสารศิลปะของอาจารย์และนักศึกษาศิลปะในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าข้อมูลและเทคนิคใหม่ๆ ที่จำเป็นในการสร้างสรรค์ผลงานและเพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาวิชาศิลปะและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องในระดับมาก การใช้วารสารวิชาการจากทุกแหล่งในระดับปานกลาง แหล่งที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือห้องสมุดคณะ และกิ่งแก้ว อ่วมศรี (2545) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการใช้บริการวารสารในห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดมากกว่าร้อยละ 50 ต้องการให้ทางห้องสมุดบอกรับวารสารวิชาการเพิ่มขึ้น และมีปัญหาในการใช้วารสารคือ หวารสารที่ต้องการในห้องสมุดไม่พบ จึงเสนอแนะให้พัฒนาห้องสมุดและพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ขณะที่แดน แสนมี (2545) วิจัยเรื่อง การใช้วารสารวิชาการในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้วารสารวิชาการในหอสมุดกลาง พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วารสารเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ หรือรายงานการศึกษาอิสระ ช่วงวันจันทร์-วันศุกร์ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วารสารในช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วารสาร 4-6 ครั้งต่อเดือน ใช้วารสารภาษาไทย อ่านวารสารในห้องวารสารภาษาไทย ใช้วารสารฉบับใหม่ล่าสุด และนักศึกษาส่วนใหญ่ค้นข้อมูลด้วยรายการสารานุกรมแบบออนไลน์ (OPAC) และงานวิจัยของเนเวลล์ (Newell 1992) รายงานผลการศึกษาด้านการเข้าถึงสารสนเทศจากวารสารฉบับพิมพ์ และผลกระทบจากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดวิทยาเขต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งควีนสแลนด์ (Queensland University of Technology) และวิทยาเขตของวิทยาลัยการศึกษาริสเบน (Brisbane College of Advanced Education) พบว่า การเข้าถึงสารสนเทศส่วนมากได้มาจากการใช้วารสารวิชาการฉบับพิมพ์ที่เป็นฉบับปัจจุบัน และฉบับย้อนหลัง

งานวิจัยในประเทศเกี่ยวกับการใช้วารสารวิชาการ สรุปได้ว่า ส่วนมากเป็นการศึกษาการใช้วารสารในระดับสถาบันอุดมศึกษา นิยมใช้วารสารในรูปสิ่งพิมพ์ และมีแนวโน้มใช้วารสารรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อายุของวารสารที่ใช้คือไม่เกินห้าปี แหล่งที่ใช้ค้นคว้าวารสารคือห้องสมุดคณะและห้องสมุดมหาวิทยาลัย ต้องการให้ห้องสมุดปรับปรุงการให้บริการวารสาร เช่น จัดหาวารสารให้ครบ ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ แนะนำวิธีการสืบค้นเพื่อให้ใช้วารสารอย่างถูกวิธี รวมถึงมีการศึกษาการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ งานวิจัยดังกล่าวเป็นกรณีศึกษาชี้ให้เห็นว่า วารสารวิชาการมีความสำคัญและมีบทบาทต่อการค้นคว้าของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา ขณะที่งานวิจัยในต่างประเทศมีลักษณะเป็นความต้องการและการใช้วารสารในบริบทต่างๆ แสดงให้เห็นว่า วารสารวิชาการเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่มีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้า การวิจัยเรื่องวารสาร ไม่ว่าวารสารจะอยู่ในรูปแบบใด มีแนวโน้มเพิ่มความต้องการมากขึ้น โดยเฉพาะวารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากมีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ ส่งเสริมให้ผู้ใช้หันมาให้ความนิยมวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้ใช้มีความต้องการวารสารฉบับพิมพ์ลดลง ซึ่งอาจขัดแย้งกับงานวิจัยของซัมมิตและลี (Summit & Lee 1998 : 7-10) ที่พบว่า ถึงแม้ว่าจะมีวารสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น ก็จะไม่เกิดผลกระทบต่อวารสารในรูปแบบสิ่งพิมพ์ แต่กลับจะช่วยเกื้อหนุนฐานข้อมูลออนไลน์ที่มาจากแหล่งปฐมภูมิโดยตรง เพราะจะเป็นที่ที่ต้องการและยอมรับมากขึ้น อีกทั้งเป็นตัวกลางในการตัดสินใจเลือกค้นคว้าทันโลก การค้นเรื่องจากวารสารไม่จำเป็นต้องบอกรับเป็นสมาชิก และวารสารก็คงเป็นที่นิยมสำหรับผู้อ่านที่เลือกอ่านเฉพาะบทความที่ตนสนใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ปีการศึกษา 2553 จำนวน 256 คน ประกอบด้วย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา 48 คน สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

51 คน สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม 11 คน สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา 35 คน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ 17 คน สาขาวิชาการจัดการทั่วไป 78 คน สาขาวิชาระบบเกษตรยั่งยืน 6 คน สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา 9 คน และสาขาวิชาชีพวิศวกรรมทรัพยากรน้ำ 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือวิจัยที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามมี 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสาขาวิชาที่ศึกษา เป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 สภาพการใช้วารสารวิชาการฉบับพิมพ์ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 11 ข้อ ตอนที่ 3 วิธีการประเมินวารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 4 ปัญหาการใช้วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นคำถามแบบเลือกตอบชนิดมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 22 ข้อ ตอนที่ 5 ปัญหา ข้อเสนอแนะการใช้วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ คำถามที่เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับตามวิธีของ Likert (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 107) ดังนี้ 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด สำหรับการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มี $IOC > .50$ และแก้ไขปรับปรุงข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน (นักศึกษาปริญญาโทที่กำลังทำวิทยานิพนธ์) มาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการ

ของครอนบาค (Cronbach 1974 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ ระดับ .7854

2.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมขอบเขตและวัตถุประสงค์การวิจัย แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามแบบมีโครงสร้าง 3 ประเด็นหลัก (จำนวน 9 ข้อ) คือ สภาพการใช้วารสารวิชาการฉบับพิมพ์ วิธีการประเมินวารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้า และปัญหาการใช้วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้า

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้ประชากรและรับกลับคืนด้วยตนเอง จำนวน 256 ชุด โดยประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนและขออนุญาตชี้แจงให้ทราบวัตถุประสงค์การวิจัย ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 256 ชุด แล้วทำการคัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 แบบสัมภาษณ์ ได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทุกสาขาวิชา จำนวน 20 คน เพื่อสัมภาษณ์ คือสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 2 คน สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา จำนวน 2 คน สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 2 คน สาขาวิชาการจัดการทั่วไป จำนวน 3 คน สาขาวิชาระบบเกษตรยั่งยืน จำนวน 2 คน สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา จำนวน 2 คน และสาขาวิชาชีพวิศวกรรมทรัพยากรน้ำ 1 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ มีลำดับขั้นตอนในการจัดกระทำข้อมูล ตามขั้นตอนคือ

4.1 เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงแจกแจงนับระดับคะแนน วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการประมาณค่าโดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เมื่อนำไปแปลความหมายจะถือเกณฑ์ในการประมาณค่าตามช่วงคะแนนดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร 2542 : 73) 4.50-5.00 หมายถึง

ระดับมากที่สุด 3.50-4.49 หมายถึง ระดับมาก 2.50-3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง 1.50-2.49 หมายถึง ระดับน้อย และ 1.00-1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสาขาวิชาที่ศึกษา วิเคราะห์โดยการนำมาแจกแจงความถี่และคำนวณ ค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4.3 วิเคราะห์สภาพการใช้วารสารวิชาการฉบับพิมพ์ของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม วิเคราะห์โดยการนำมาแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

4.4 วิเคราะห์วิธีการประเมินวารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม วิเคราะห์โดยการนำมาแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

4.5 วิเคราะห์ปัญหาการใช้วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้พิจารณาตามลักษณะของแบบสอบถามในแต่ละตอน คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อสรุปข้อมูล โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.7 ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดของแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอแบบพรรณนา

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการใช้วารสารวิชาการ

นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าวารสารวิชาการมีจำเป็นต่อการเรียน/การทำงานมากที่สุด ร้อยละ 62.89 เนื่องจากการเรียน/การทำงานจะต้องมีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาเพิ่มพูนและสร้างสรรค์งาน และเพื่อการติดตามความก้าวหน้า

ทางวิชาการ มีบทความที่ทันสมัย มีข้อมูลแสดงความก้าวหน้าความเคลื่อนไหวเป็นปัจจุบันมากที่สุดซึ่งเป็นที่ยอมรับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเมตตา เปรมปรีดี (2541) ที่พบว่า ความต้องการการใช้วารสารเพื่ออ้างอิงในการทำรายงาน และเพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการสาขาการพยาบาล

ประเภทของวารสารวิชาการที่ใช้มากที่สุดคือวารสารฉบับใหม่หรือฉบับปัจจุบัน ร้อยละ 53.13 รองลงมาคือ วารสารเย็บเล่ม ร้อยละ 42.19 สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริพร พูลสุวรรณ (2542) ที่พบว่าวารสารที่มีการใช้มากที่สุดมีอายุระหว่าง 1-5 ปี หรืออยู่ในช่วง 6 ปี และ Anderson (1983) ที่พบว่าอายุของวารสารที่อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้อยู่ในช่วงปีปัจจุบันหรือฉบับปีพิมพ์ล่าสุด หรือย้อนหลังไม่เกิน 3 ปี สอดคล้องกับผลการวิจัยของเชย์ (Tsay 1997) ที่พบว่า สภาพโดยทั่วไปของการใช้อ้างอิงมีความถี่มากที่สุดคือ ช่วง 3 ปีแรกของวารสาร ต่อจากนั้นความถี่ในการใช้อ้างอิงจะลดลงเรื่อยๆ ตามอายุของวารสารนั้นๆ แต่ขัดแย้งกับชัยเลิศ ประสิทธิ์กุล (2551) ที่วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารวิชาการในวิทยานิพนธ์ทุกสาขาของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 60 เล่ม พบว่า นักศึกษาใช้วารสารวิชาการภาษาไทยเพื่ออ้างอิงในเนื้อหาวิทยานิพนธ์ค่อนข้างน้อย คิดเป็นร้อยละ 26.67 เท่านั้น และไม่ใช้วารสารภาษาไทยเพื่อการอ้างอิงเลย คิดเป็น ร้อยละ 60.00 ใช้วารสารภาษาอังกฤษเพื่อการอ้างอิงในเนื้อหาวิทยานิพนธ์ คิดเป็นร้อยละ 26.67 และที่ไม่มีการอ้างอิงเลยในวิทยานิพนธ์ คิดเป็นร้อยละ 70.00 ด้านอายุวารสารที่ใช้พบว่า ใช้วารสารภาษาไทยที่มีอายุระหว่าง 16 ถึง 30 ปีเพื่ออ้างอิงในวิทยานิพนธ์ คิดเป็นร้อยละ 15.00 ใช้วารสารภาษาไทยที่มีอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.00 ใช้วารสารภาษาอังกฤษที่มีอายุระหว่าง 21 ถึง 30 ปี และมีอายุระหว่าง 31 ถึง 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.33 สำหรับวารสารภาษาอังกฤษที่มีอายุมากที่สุด คือ 51 ปี และที่ไม่มีการอ้างอิงเลยในวิทยานิพนธ์ คิดเป็นร้อยละ 70.00 (ปรากฏในวิทยานิพนธ์ทุกสาขา) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาอาจเห็นความสำคัญของวารสารวิชาการแต่ไม่นำไปใช้เพื่อการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์

ประเภทของคำค้นที่ใช้ในการค้นหาหรือสืบค้นวารสารที่ใช้มากที่สุดคือ หัวเรื่อง ร้อยละ 38.67 รองลงมาคือ ผู้แต่ง ร้อยละ 21.48 เนื่องจากคำค้นประเภทหัวเรื่อง เป็นคำที่แทนเนื้อหาของสาระของเนื้อหาได้ครอบคลุมที่สุด ทำให้นักศึกษามีโอกาสเลือกบทความหรือเนื้อหาที่ต้องการได้มากขึ้น รูปแบบของเนื้อหาในวารสารวิชาการที่ใช้มากที่สุดคือ เนื้อหาทั้งหมด ร้อยละ 47.27 รองลงมาคือ บทความย่อ ร้อยละ 30.08 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนัสรา สินปรุ (2546) ที่พบว่า ลักษณะของข้อมูลวารสารที่อาจารย์และนักศึกษาต้องการ คือ ข้อมูลวารสารในลักษณะของเอกสารฉบับเต็ม (Full text)

นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้วารสารวิชาการเพื่อการศึกษา ค้นคว้าวิจัยหรือทำวิทยานิพนธ์ ร้อยละ 73.44 รองลงมาคือ เพื่อค้นคว้าประกอบการเรียน เช่น ทำรายงาน ฯลฯ ร้อยละ 45.70 ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการใช้วารสารเพราะต้องทำการค้นคว้าสำหรับประกอบการศึกษา รองลงมาคือ ทราบถึงประโยชน์หรือความสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเมตตา เปรมปรีดิ์ (2541), กิ่งแก้ว อ่วมศรี (2545), Gordon (1982) และ Stewart (1996) ที่พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หรือมีความต้องการการใช้วารสาร เพื่อยังอิงในการทำรายงาน การทำวิทยานิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าวิจัย และเพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอื้อมพร ศรีเดือนดาว (2543) ที่พบว่า ผู้บริหารและผู้ให้บริการมีความเห็นว่า การจัดหาวารสารควรคำนึงถึงวารสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและความถี่ของการใช้

แหล่งในการใช้วารสารคือ ใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ร้อยละ 82.81 รองลงมาคือ ใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่นๆ เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น ร้อยละ 32.81 สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิระประภา นาคนิยม (2539), อัจฉรา พิมพ์สกุล (2539) และ Gordon (1982) ที่พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้บริการวารสารที่ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัด เช่น สำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะ

ลักษณะการใช้วารสารคือ ใช้วารสารภาษา

ไทยมากที่สุด ร้อยละ 56.20 ใช้บริการภายในห้องสมุด ร้อยละ 85.55 รองลงมาคือ ยืมไปถ่ายสำเนาเอกสาร ร้อยละ 50.39 สอดคล้องกับผลการวิจัยของแดน แสนมี (2545) พบว่า นักศึกษานิยมอ่านวารสารในห้องวารสารภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาคือ ยืมไปถ่ายเอกสาร แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสายทอง มโนมัยอุดม (2531) และมนัสรา สินปรุ (2546) ที่พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มาใช้บริการที่ห้องสมุด เนื่องจากไม่สะดวกในการมาใช้ จะมาใช้เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เท่านั้น และวารสารฉบับที่ต้องการไม่มีอยู่บนชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาหรือสืบค้นวารสารวิชาการคือ สืบค้นจากฐานข้อมูลบทความวารสาร (OPAC) รองลงมาคือ ค้นหาตามชั้นวารสารด้วยตนเอง ร้อยละ 47.66 สอดคล้องกับผลการวิจัยของแดน แสนมี (2545) และมนัสรา สินปรุ (2546) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ค้นข้อมูลด้วยรายการสารานุกรมแบบออนไลน์ (OPAC) แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของสายทอง มโนมัยอุดม (2531) พบว่า อาจารย์ไม่นิยมใช้คู่มือช่วยค้น แต่จะดูจากตัวเล่มวารสารโดยตรง

2. วิธีการประเมินวารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้า

นักศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการประเมินเพื่อเลือกใช้วารสารวิชาการโดยพิจารณาจากเนื้อหา ร้อยละ 67.97 รองลงมา คือ ชื่อบทความ ร้อยละ 61.33 ส่วนใหญ่อ่านเฉพาะบทความย่อ ร้อยละ 71.09 รองลงมาคือ อ่านเฉพาะเนื้อหา ร้อยละ 66.02 โดยเลือกลักษณะเนื้อหาบทความวารสารวิชาการที่ต้องการคือ เข้าใจง่าย ทั้งภาษาและวิธีเขียน ร้อยละ 62.89 รองลงมาคือ เนื้อหาชัดเจน ตรงประเด็น ร้อยละ 62.11 ลักษณะผู้แต่งบทความวารสารวิชาการที่ต้องการคือ มีความรู้ความสามารถ (คุณวุฒิ) ร้อยละ 76.17 รองลงมาคือ มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์การทำงาน ร้อยละ 59.77 และจะเลือกลักษณะชื่อวารสารวิชาการหรือหัววารสารวิชาการที่ต้องการจากที่ตรงกับสาขาวิชาที่ต้องการหรือสนใจ ร้อยละ 90.23 รองลงมาคือ มีกำหนดออกอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 29.69 สอดคล้องกับผลการวิจัยของมนัสรา สินปรุ (2546) ที่พบว่า ลักษณะของข้อมูลวารสารที่อาจารย์และนักศึกษาต้องการ คือ ข้อมูลวารสารใน

ลักษณะของเอกสารฉบับเต็ม (Full text)

3. ปัญหาการใช่วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้า

3.1 ด้านวารสาร พบว่า นักศึกษามีปัญหาการใช่วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 2.95$) คือ วารสารวิชาการมีกำหนดออกไม่ต่อเนื่อง ซึ่งมักจะพบในวารสารที่ออกโดยหน่วยงานราชการที่บางครั้งมีกำหนดออกที่ล่าช้า หรือมีช่วงหยุดการเผยแพร่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของมนิสรา สินปรุ (2546) ที่พบว่า ห้องสมุดได้รับตัวเล่มวารสารล่าช้ากว่าที่กำหนด รองลงมาคือ เนื้อหาเข้าใจยาก รูปแบบเนื้อหานำไปใช้งานยาก มีเนื้อหาไม่ครอบคลุม

3.2 ด้านผู้ใช่วารสาร พบว่า นักศึกษามีปัญหาการใช่วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.17$) คือ ใช้สารสนเทศอื่น เช่น หนังสือ รายงานวิจัย รองลงมาคือ ไม่มีคนแนะนำ ไม่ทราบวิธีใช่วารสาร ไม่ทราบวิธีค้นหาหรือสืบค้นวารสาร ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมักเกิดจากการที่นักศึกษามีความเชื่อมั่นกับข้อมูลที่ได้จากสารสนเทศอื่นๆ โดยเฉพาะหนังสือและรายงานวิจัยที่มีจำนวนมาก ครอบคลุมทุกสาขาวิชา แต่สำหรับวารสารนั้น นักศึกษามักจะใช้บริการจากห้องสมุด ซึ่งมีกฎระเบียบมาก เช่น การไม่ให้ยืมออกนอกห้องสมุด การมีจำนวนไม่เพียงพอ ไม่ตรงต่อความต้องการ รวมถึงไม่ทราบวิธีใช่วารสาร สอดคล้องกับผลการวิจัยของมนิสรา สินปรุ (2546) ดังนั้นสิ่งที่สำคัญคือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องเป็นหน่วยงานหลักที่จะพัฒนาดำเนินการด้านวารสารให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนัน ทองสีสุขใส, ศิริพร วิธินันทกิจดี, สุพิน อุดมผล และอุทัยวรรณ ศิริเลิศ (2539)

3.3 ด้านการให้บริการของห้องสมุด พบว่า นักศึกษามีปัญหาการใช่วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.34$) คือ ไม่สะดวกในการใช่วารสาร

ยืมออกนอกห้องสมุดไม่ได้ รองลงมาคือ ไม่มีรูปแบบออนไลน์หรืออิเล็กทรอนิกส์ เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นมีจำนวนน้อย ($\bar{x} = 3.23$) จำนวนวารสารมีน้อย ไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา ($\bar{x} = 3.12$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของเอื้อมพร ศรีเดือนดาว (2543) ที่พบว่า ขาดเครื่องมือช่วยค้นหาบทความและแหล่งที่ให้บริการวารสารที่ทันสมัย ดังนั้น ห้องสมุดควรพัฒนาการบริการวารสารและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้ห้องสมุดเป็นประการสำคัญ

4. ข้อเสนอแนะการใช่วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้า

ข้อเสนอแนะการใช่วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้าที่วิเคราะห์ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า นักศึกษาต้องการให้มีการบอกรับวารสารให้มากขึ้น เน้นวารสารที่ตรงกับสาขาวิชาที่มีการเปิดการเรียนการสอน มีการอบรมการใช้ห้องสมุดโดยควรจะเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตร ควรให้บริการเพิ่มความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น สามารถยืมวารสารกลับบ้านได้ เช่นเดียวกับการยืมหนังสือ นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอแนะรายชื่อวารสารหรือหนังสือเพื่อให้ห้องสมุดบอกรับ รวมทั้งเพิ่มปริมาณคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นให้มากขึ้น และเพิ่มปริมาณเครื่องถ่ายเอกสารที่ให้บริการในห้องสมุด

5. ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ปัญหา และความต้องการของนักศึกษาปริญญาโท (จากแบบสัมภาษณ์)

5.1 ด้านสภาพการใช่วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างจะค้นหาจากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมก่อน ถ้าไม่มีเรื่องที่ต้องการจะไปค้นหาในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอื่น เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยมหิดล (ศาลายา) ใช้หนังสือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้อ รายงานวิจัย รวมทั้งวิทยานิพนธ์เรื่องต่างๆ ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับเรื่องที่จะทำการค้นคว้า ควรเพิ่มจำนวนวารสารให้หลากหลาย เพิ่มวารสารสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์

ดรชนี้วารสารภาษาต่างประเทศมีน้อยมาก สถานที่ให้บริการวารสารคับแคบ แสงสว่างไม่เพียงพอ วารสารบางเล่มมีฝุ่นมากมายจับวารสาร ไม่สะดวกในการหยิบมาใช้ ทำให้เป็นโรคภูมิแพ้ มีอาการจามและคันจมูก

5.2 ด้านวิธีการประเมินวารสารวิชาการ สำหรับการค้นคว้า พบว่า บ้างก็ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือสืบค้น โดยเข้าไปค้นหาในฐานข้อมูล ThaiLis Digital เพื่อประเมินในเบื้องต้นก่อน หรือสืบค้นจากฐานข้อมูลห้องสมุดโดยตรง เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่มีบริการวารสารวิชาการแบบออนไลน์ หรือผ่านโปรแกรมสืบค้นกูเกิล (Google) ค้นจากฐานข้อมูล Journal link และค้นจากฐานข้อมูล OPAC ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และของมหาวิทยาลัยอื่นๆ

5.3 ด้านปัญหาการใช้วารสารวิชาการสำหรับการค้นคว้า พบว่า การให้บริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ส่วนมากมีความพึงพอใจ เจ้าหน้าที่และบรรณารักษ์มีความเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายพูดคุยดี มีน้ำใจ เต็มใจบริการ มักได้คำตอบเป็นที่พอใจ เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกต่อนักศึกษาเป็นอย่างดี สำหรับปัญหาอุปสรรคการใช้วารสารวิชาการที่พบ ได้แก่ เจ้าหน้าที่บางคนจะทำหน้าดู เมื่อมีผู้ใช้ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น เจ้าหน้าที่จะทำหน้าเครียด ถามไม่ตอบ มีระบบการจัดหมวดหมู่ที่ทันสมัย แต่ก็พบปัญหาบ้างเช่น สืบค้นจาก OPAC ได้ แต่เมื่อไปหาเล่มจริงที่ตู้กลับไม่พบ การใช้บริการวารสารวิชาการในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยอื่น

พบว่า ปริมาณของวารสารวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมีมาก แต่ก็มีปัญหาเรื่องการแปลเป็นภาษาไทย บริการอื่นที่กลุ่มประชากรชื่นชอบ คือ มีบริการ one stop service มีวารสารวิชาการให้เลือกอ่านมากมายและมีวารสารตรงตามต้องการมีจำนวนวารสารมากกว่าสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรส่งเสริมการใช้วารสารวิชาการฉบับพิมพ์และฉบับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะวารสารฉบับพิมพ์ให้สามารถยืมได้เช่นเดียวกับการยืมหนังสือ เนื่องจากนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาต้องทำการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

2. ผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรส่งเสริมทักษะการค้นคว้าวารสารวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้เห็นคุณค่า ประโยชน์และการใช้วารสารวิชาการ

3. คณาจารย์และนักศึกษาควรมีส่วนร่วมในการคัดเลือกวารสารวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้วารสารตรงตามความต้องการมากที่สุด

4. การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมลรัตน์ ตันท์เกียร. (2528). การวิเคราะห์การอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโทมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิ่งแก้ว อ่วมศรี. (2545). การศึกษาสภาพการใช้บริการวารสารในห้องสมุด คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามารบตี: รายงานการวิจัย. วารสารห้องสมุด 46 (4) : 32-44.
- จารุวรรณ สินธุโสภณ. (2521). วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์ (A cyclopedia of librarianship). กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- จีระประภา นาคนิยม. (2539). การใช้วารสารธุรกิจของอาจารย์และนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย เอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยเลิศ ประสิทธิ์กุล. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. นครปฐม: โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ชุดิมา สัจจามันท์. (2530). สารนิเทศวิทยาสาสตร์และเทคโนโลยี. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณรงค์ฤทธิ์ สมบัติสมภพ และคณะ. (2544). ดัชนีผลกระทบการอ้างอิงของวารสารวิชาการภายในประเทศ : ตอนที่ 1 รายงานผลงานวิจัยเบื้องต้น. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร 24(3) : 355-368.
- แดน แสนมี. (2545). การใช้วารสารวิชาการในห้องสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่นของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นางลักษณ์ วิรัชชัย. (2541). การเขียนบทความวิจัย. ใน เอกสารประกอบการบรรยายในโครงการ “เที่ยงวันวิชาการ” ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจา รุ่งเรืองศิลป์. (2539). การบริการวารสาร. วารสารห้องสมุด 40 (4) : 1-6.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7 (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พีระ จิระโสภณ. (2532). นิตยสารและวารสาร. ใน ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 1-7, หน้า 206. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มนิสรา สินปรุ. (2546). การศึกษาการใช้วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศฉบับพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- เมตตา เปรมปรีดิ์. (2541). **ความต้องการและปัญหาการใช้วารสารภาษาอังกฤษ** สาขาการพยาบาลของ **นักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ยุพดี จารุทรัพย์. (2535). **การใช้บริการวารสารในห้องสมุด**. นครปฐม: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- รวารุช ฝลันันต์. (2537). **งานวารสารและหนังสือพิมพ์ในห้องสมุด**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วัชรีย์พร คุณสนอง. (2546). **การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร พูลสุวรรณ. (2542). **รายงานวิจัยเรื่อง การใช้วารสารวิชาการในสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมรัก เปล่งเจริญศิริชัย, หัวหน้างานห้องสมุด สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (2553). **สัมภาษณ์**. 6 ธันวาคม.
- สายทอง มโนมัยอุดม. (2531). **การศึกษาการใช้วารสารภาษาต่างประเทศในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิริพร วิธินันทกิจดัด, ศิริพร พูลสุวรรณ, กานดา แสตรงศักดิ์ และอรพิน โกมลไพศาล. (2536). **รายงานวิจัยเรื่อง การใช้วารสารสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์และหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ขอนแก่น: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนันดา ทองสีสุขใส, ศิริพร วิธินันทกิจดัด, สุพิน อุดมผล และอุทัยวรรณ ศิริเลิศ. (2539). **รายงานการวิจัยเรื่อง การอ้างอิงงานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัจฉรา พิมพ์สกุล. (2539). **ศึกษาการใช้วารสารศิลปะของอาจารย์และนักศึกษาศิลปะในมหาวิทยาลัยของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอื้อมพร ศรีเดือนดาว. (2543). **การใช้วารสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีร่วมกันระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาษาอังกฤษ

- Anderson, P. M. (1983). **A study of collection use at The University of Cincinnati Central Library**. Ohio: University of Cincinnati.
- Chen, C. D. (1995). **Serial management: A practical guide**. Chicago: American Library Association.
- Cole, J. E. & Williams, J. (1992). **Serial cataloging: Modern perspectives and International development**. New York: Haworth Press.
- Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of psychological testing**. 3rd ed. New York: Harper & Row. **The Encyclopedia Americana vol. 21**. (1979). Danbury Connecticut: Americana Corporation.

- Farrington, J. W. (2000). **Serial management in academic libraries: Guide to issuse and practices**. Westport: Greenwood.
- Gordon, M. (1982). Periodicals Use of Small College Library. **Serials Librarian** 6 (3) : 63-73.
- The Institute for scientific information. (2000). **Journal Citation Report**. Retrieve May 20, 2011. from <http://www.isinet.com>.
- Lancaster, F. (1989). Electronic publishing. **Library Trends** 37 (3) : 316-325.
- _____. (1995). The evolution of electronic publishing. **Library Trends** 43 (4) : 518-527.
- Newell, A. H. (1992). Access to journal information and the impact of new technologies. **Australian & New Zealand Journal of Serials** 3 (2) : 45-68.
- Osborn, A. D. (1986). **Serial publications: Their place and treatment in libraries**. 3rd ed. Chicago: American Library Association.
- Rusch-Feja, D. (1999). Evaluation of usage and acceptance of electronic journal. [Online]. Retrieved 6 June, 2010. from <http://www.dlib.org/dlip/october99/rusch-feja/10rusch-feja-summary.html>
- Stewart, L. (1996). User acceptance of electronic journals: Interviews with at Chemists Cornell University. **College & Research Library** 57 (4) : 339-349.
- Summit, R. & Lee, A. (1998). Will full-text online files become 'electronic Periodicals? **Serials Review** (14) : 7-10.
- Taylor, D. C. (1982). **Managing the serials explosion: The issues for publishers**. White Plains, New York: Knowledge Industry.
- Tomney, H. & Burton, P. F. (1998). Electronic journals: a study of usage and attitudes among academic. **Journal of Information Science** 24 (6) : 419-429.
- Tsay, Ming-Yueh. (1997). **The Relationship between journal use in a medical library and citation use**. [CD-ROM]. Abstract from: Proquest File: Dissertation Abstract Item: 9702691.

